

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

An obligationem pœnæ? parag. 3.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

1 Sanc. ib. n. 9. re, notat Sanc. a dummodo non sit controversia de validitate sponsalium, aut de sufficientia causæ ad illa dissolvenda; tunc enim spectaret ad solum Judicem Ecclesiasticum.

Quo tempore implenda sunt Sponsalia?

13. Inquires Secundò. Quando est tempus debitum, post quod peccabit mortaliter, & modo dicto cogendus est à Judice Sponsus, ad contrahendum actu Matrimonium?

Respondeo, quando advenit terminus præfixus in sponsalibus (intellige nulla rationabili causa excusante, quæ fortè superveniat, de quibus causis infra) ut, si dictum fuit *ducam te post annum*, erit terminus, transacto morali anno, nam trium, vel quatuor dierum dilatio, abstrahendo ab alio incommodo, non videtur, saltem gravis in hac re.

b Sanc. lib. 1. matr. d. 13. c. Diana p. 3. tr. 4. r. 245. d. Pont. li. 12. matr. i. 6. nu. 1. c. Av. qu. 8. de spons. sec. 8. Verf. Quarto dubitat. l. in omnib. oblig. ff. de regul. iuris, l. Eum, qui ff. de verb. oblig. g. l. Sapè De Sponsalib. h. Sanc. l. e. i. d. 9. n. 6. Vasqu. d. 6. de matr. c. 3. cui assignatur Pont. li. 2. matr. c. 12. nu. 12.

14. Quid si nullus sit præfixus terminus, ut si dictum fuit, *te ducam*? Sanc. b quem c. Diana p. Diana e defendit, ait, tempus obligans sub mortali, præcindendo ab excusatione fortè superveniente, esse quando alter ex Sponsis requirit Matrimonium. Pontius d. autem, quem defendit Averfa, e esse statim, atque opportunè, & commode Matrimonium celebrari potest. Sed profectò facile has sententias conciliabimus, si asseramus, obligari quidem statim, quia natura promissionis ea est, ut servetur, quam primum morali, & humano modo fieri potest. At excusari ejusmodi Sponsos, quoties alter non requirit, cum possit; quia tunc judicatur remittere, & non curare, de dilatione, ut haberetur in Textu. g

§. II.

An sponsalia ex voluntate spondentium, vel venialem obligationem parere possint, vel nullam?

h Sanc. l. e. i. d. 9. n. 6. Vasqu. d. 6. de matr. c. 3. cui assignatur Pont. li. 2. matr. c. 12. nu. 12.

1. Si promittentes sponsalia nolint expressè sub mortali se ab illa obligare, sed Vasqu. d. sub veniali dumtaxat, Sanc. h concedit, non fore obligationem, nisi sub veniali; Nec, cui assignatur Vasqu. i ait enim, semper fore sub mortali. Ratio Sanch. est, quia tota hæc obligatio dependet à voluntate se obligantis; sicuti enim, etiam in voto de re gravi, potest, ex probabilissima sententia, se quis

obligare sub levi culpa, sic in casu nostro. Ratio Vasquez est, quia ipse putat, obligationem hanc non dependere immediatè à voluntate se obligantis, sed ex ipsa promissione, quamvis solum eterna; ea enim posita, jure naturæ sequitur in materia gravi gravis obligatio.

2. Ego, qui cum Sanc. & aliis probabilius judico, totam obligationem in quacunque promissione oriri ex voluntate se obligantis, consequenter cum eodem censeo, posse sub dicta obligatione levi contrahi hæc sponsalia.

3. Sed erit maximè advertendum cum Averfa, k tunc illa non esse in rigore sponsalia, k Aver. l. hæc enim rigorosam, & certam obligationem futuri Matrimonii continere debent, concedunt enim Sponsis, ex sententia probabilis, amplexus, & oscula, eademque inducunt impedimentum publicæ honestatis, qui certè effectus supponunt Sponsos habere jus rigorosum ad futurum Matrimonium, atque ad eò obligationem gravem ad Nuptias, nisi quid rationabile oberit, contrahendas.

4. Ex eodem principio, quod tota obligatio mensuretur à voluntate promittentis, sequitur, posse sub nulla obligatione, id est, ne sub veniali quidem, sponsalia contrahi; quæ etiam sic velle possunt promittentes. Verùm, quæro te, quænam sponsalia hæc erunt nulli obligationi subjecta?

§. III.

An sponsalia ex voluntate spondentium contrahi possint sub obligatione pœna?

ibi.

DE ARRHS, ET PIGNORE.

1. Contrahi ne possunt sponsalia sub obligatione, ut, qui promissis non stat, solvat pœnam aliquam, v. g. aureos centum, vas argenteum, torquem aureum?

2. Respondeo, non posse. Unde, nec de l. C. Gemberi in utroque foro ejusmodi pœnam sive magnam, sive exiguam; &, valde probabiliter, etiam si additum fuisset juramentum. Ratio est, quia, licet de jure naturæ id illicitum non sit, tamen per sacros Canones, prohibetur, & si fiat, irrita pronunciatur pœna, unde (ut deducit Averfa m irrita, ac nulla redduntur

A a a 2 sponsalia

sponsalia sic contracta. Congruentia autem, cur id prohiberetur, fuit, ne ob timorem solvendæ pœnæ, minus liberè Nuptiæ contraherentur; nam propterea, si pœnam apponant ipsi Sponsi, siue eorum parentes, siue eorundem consanguinei, vel valde amici (quia sic, æquale est periculum impediendi libertatem Matrimonii) pari modo de ea procedit prohibitio. Et Sanc. *a* quidem eandem doctrinam extendit, ut non valeat pœna, sub qua, quis promittit, se non ducturum uxorẽ, & paulo *b* post; ut, nec valeat eadem pœna apposta dissolventi Matrimonium modo licito, v. g. in primo bimestri per ingressum Religionis, vel aliàs per justum divorcium: Simili enim ratione læderetur Matrimonii libertas; Atque hæc satis sit innuisse, nam cætera vide apud Sanch. & Aversam, nec omitas legere, quæ dicam infra c. 4.

3. Ne tamen intermiscuas pœnam cum Arrha, vel cum Sponsalitia largitate; Arrha enim est, quæ actu traditur inter promittentes ad securitatem matrimonii in hunc ferè modum: *Ego promitto, Nuptias me tecum contracturum, & in Arrham, id est in securitatem mea promissionis, consigno tibi centum, ut, si ego à promissione resiliam, tua sint, si vero tu resilias, reddas mihi illa. Et insuper, in pœnam, addas alteram tantum, id est alia centum, quod iura vocant Duplum.* Hæc est Arrha, quam certè eadem iura concedunt in sponsalibus, quando Arrham recipiens est maior 25. annis, posse iterum procedi ad pœnam reddendi triplum, vel quadruplum, id est, ducenta alia, vel trecenta, sed non ultra, id quæ ab iisdem maioribus viginti

quinque annis, signatè monet Textus. *c* Intellige autem, si resiliatur injustè, nam si justè rescindatur promissio, & Matrimonium non contrahatur ex justa causa, Arrha nequaquam amittitur, sed restituenda est suo domino, sicuti etiam restituenda est ei, qui illam dedit, si Matrimonium celebretur; sunt enim Arrhæ quasi pignora, quæ, promissione completa, redire ad suum dominum debent. Arrham autem posse dari in quacunque quantitate,

etiam in re immobili, & etiam ab utroque contrahente, rectè contra Bartholum, & alios, docent Sanc. *d* & Hurtadus alios citantes.

G. Hurt. 4. At verò pœna non traditur actu, sed in hunc ferè modum: *Ego tibi promitto futurum Matrimonium, tu mihi: sub pœna, ut qui promissionem suo debito tempore non implebit,*

solvituris sic aureos centum. Vides pœnam non solvi statim, Arrham verò statim tradi? Arrham igitur, ut dixi, in sponsalibus iura permittunt, pœnam verò nequaquam. Cur autem illam permittant, non verò hanc, difficile est indagare, & nobis id prolixius inquirendi orium non est. Videatur de hoc, e de quæ aliis e Sanch. minutionibus quaestionibus pertinentibus ad Arrham, Sanc. *f* Aversa, *g* Hurtadus, *h* alii quæ.

5. Pignus autem, ut etiam fidejussor, si detur in securitatem Arrhæ, poterit, (inquit Sanc. *i* cit.) interponi in sponsalibus, non verò, si detur in securitatem solvendi pœnam. Ratio est (inquit) quia accessorium sequitur naturam principalis; quare, sicuti prohibetur pœna, & non Arrha, sic prohibetur pignus, quod sit accessorium ad securitatem pœnæ, non verò, quod sit accessorium ad securitatem Arrhæ. Hæc Sanch. Verum, quia semper pignus (si rectè expendas, ut expendit Aversa) succedit loco pœnæ, non verò fidejussor; ideo absolute tenendū est, non posse in sponsalibus interponi pignus, posse fidejussorem.

6. Denique sponsalitia largitas est donatio, quam intuitu futuri Matrimonii solent Sponsi invicem facere liberaliter, de qua propria erit suo loco tractatio.

7. In his pœnis, & arrhis, ne iterum ad eam cum molestia reverti cogar, advertè duo. Alterum, etiam si pœna possit validè apponi in sponsalibus; tamen non esset ea ante Judicis sententiam solvenda; quia pœnæ ejusmodi temporales non obligant, ex probabilissima opinione, antequam Judex sententiam de illis ferat. At verò ipsa Arrha, etiam ante ipsam sententiã, est in conscientia foro reddenda à resiliante injustè, quia ejus non est. Sed duplex, triplum, quadruplum, non esse in conscientia solvendum, nisi post sententiam, docet Sanc.

l quia horum solutio habet rationem pœnæ. Quamvis esse solvendum in conscientia ante sententiam, doceat Pontius *m* (hunc sequuntur alii plures cum Aversa *n* eos citante) maxime petente parte, saltem, quando intentio promittentiū fuit, ut statim ejusmodi duplum solveretur, quia tunc id requirit expressa conventio sponsoꝝ. Video, utramque sententiam esse probabilem, sed mihi probabilior est illa prior, quia se obligantes ad pœnam, cujus rationem habet hæc dupli solutio, ut notat Sanc. ibidè, saltem regulariter, præsumunt,

a Sanc. lib.

2. de matr. d. 30. nu. 8.

b Num. 9.

c L. fin. C. de Sponsalibus.

d Sanc. lib.

1. matr. d. 35. nu. 9.

G. Hurt.

diff. 1.

diff. 19.

se obligare ad eam juxta naturam ipsius pœnæ, quæ est, illam non deberi nisi post sententiam.

Alterum. Si apposita fuisset pœna in sponsalibus (utique contra leges, quod tamen per se non puto, esse, nisi culpam venialem, ut tenet Sanc. a quicquid dicat Bonac. b qui putat, esse mortalem) & Sponsus, vel Sponsa illam pœnam exegisset à frangente fidem, obligaretur ne huic fidem frangenti illam restituere?

Respondeo, Sanc. c quem sequuntur Lesius, & Coninck. apud Hurtadum d docet, non obligari, sed posse in conscientia illam sibi retinere, donec juridicè ad restituendum condemnatur, quia jura irritantia hanc pœnam, solum videntur denegare actionem peccandi, & obligationem solvendi, non autem impedire translationem domini in eum, qui illam se ipsa exegit: Sicuti contingit in solutione facta legatario, cui aliquid relictum est per Testamentum minus solemne, & sicuti evenit lucranti in ludo pecunia credita, loquendo de jure communi. At vero Hurtad. e (cum quo profusus sentio) docet, obligari reddere, nec posse in conscientia illam sibi retinere. Ratio mihi efficax est, quia nullus ad est titulus, quo transferri possit dominium illius rei in recipientem, is enim recipit ob pœnam; at hæc jam manifestè irritata est per leges, quæ irritatio non habetur in dicto legato, ludoque; Aptius ergo pro nostra sententia est exemplum de usurario, & latrone; sicuti enim hi retinere non possunt pecuniam sibi extortam, quamvis cum juramento, promissam, & deinde traditam, quia ejusmodi promissio non affert titulum justum, ita in casu nostro.

§. IV.

Quid sint sponsalia ficta, & quam obligationem inducunt?

Promittit Primo, quis ore tenus, se futurum Bertam, sed sine animo promittendi, vel sine animo se obligandi. Secundo, promittit alius ore, & animo promittendi, seque obligandi, sed sine animo exequendi. Tertio, promittit denique alius nihil considerans; præscindit enim ab animo promittendi, vel se obligandi, vel exequendi. In his

ergo nos quærimus, ad quid nam hic obligetur? id enim est, quærere de sponsalibus fictis.

Promissio sine animo promittendi, vel se obligandi.

2. Quoad primum. Dico Primo, siue ficticias cum Sanc. ut vidimus §. 2. n. 2. promissionem externam solitarie sumptam sine voluntate se obligandi non esse veram promissionem, siue multo magis cum Pontio, ff Pont. l. 2. esse promissionem veram, immo & verum contractum, quem tamen ego, alibi rejicio.

Dico, inquam, te semper peccare mortaliter, si sic fictè spondeas, obligationemque contrahis restituendi damna, si quæ ex ejusmodi ficta sponsione consequantur. Quod pecces mortaliter, ratio est, quia decipis proximum in re gravi. Nam ideo alter se putat obligatum ad Matrimonium, & ut talem se gerit, quia supponit obligationem tuam. Hinc rectè colligit Sanc. g non peccare mortaliter eum, qui solum ex parte sua fictè promitteret abiq; promissione mutua alterius partis, & abiq; alio damno hujus alterius partis: quia tunc non adest dicta repromissio, qua se alteri obligatum sentit, quicquid dicat Aversa h h Aver. q. putans, semper peccare mortaliter. Quod obligeris ad damna ratio est, quia eorum tu causa es deceptione tua, ut supponimus.

3. Dico Secundo. Per ejusmodi promissionem sine animo promittendi, vel sine animo se obligandi non haberi vera sponsalia: Patet ex dictis, quia ad sponsalia, ut nuper docuimus, requiritur promissio, & obligatio dans promissario jus Justitiæ ad futuras Nuptias: at ea promissio, quæ excludit animum promittendi, vel se obligandi dare jus Justitiæ nequaquam potest. Ita Sanc. i aliique.

4. Dico Tertio, etiam si addatur ejusmodi fictæ promissioni juramentum, nec verum esse contractum, nec vera sponsalia: Ratio est, quia (ut notat Sanct. Tho. apud Sanc. k) T. 2. de Re-Juramentum ex sui ratione non obligat, nisi quo loquimur, intentionem non habeat se obligandi, obligare se per ejusmodi juramentum non poterit.

5. Dices. Si ficta promissio etiam jurata jus Justitiæ non tribuit, nec vera sponsalia constituit, undè ergo fictè promittens obligatur?

